

Social utblick

Villy Wiklund

Välfärd i sol och skugga

Hur socialvården i Karlskoga utvecklats under fem decennier 1930–1980, har på ett mycket intresseväckande sätt skildrats av Nils Thuvander. I 36 år har han varit anställd i kommunen, varav 30 som socialchef. Efter sin pensionering vidtalades han att skriva en historik över den verksamhet han så väl kände men även varit med om att utforma. Boken som kom från trycket i våras, fick den välfunna titeln "Välfärd i sol och skugga".

Materialet till historiken har varit mycket omfattande. Det går åt många hyllmeter för att förvara protokoll och handlingar från ett decenniums arbete inom socialvården. Att förarbete och diskussioner kring nya lagar och arbetssätt har behandlats kortfattat i boken är ingalunda att beklaga. Sådana beskrivningar finns i mängder av andra böcker och avhandlingar. Däremot är det både fängslande och intressant att få dokumenterat hur beslut och intentioner som rör socialvården har förverkligats i en medelstor kommun.

I slutat av 1950-talet hade jag förmånen att under några år arbeta på socialbyrån i Karlskoga. Jag kan därför instämma i de uttalande som socialnämndens nuvarande ordförande gör att Nils Thuvander inte velat vara någon rubrikernas man. Hans namn återfinns endast ett par gånger i boken och ordet "jag" förekommer endast i förordet. Boken är inte skriven för att sträckläsas. Den är däremot en spännande faktasamling på c:a 250 sidor och med bilder på barnhem, foton från julfester i vårdhemmet samt

porträtt av förtroendemän. Ordningsregler från ålderdomshemmet finns på bokens baksida.

Historien ger perspektiv på nuet sågs det i boken. Ja, inte bara perspektiv. Problemet är att vi alltför har samma frågeställningar, kanske på en annan nivå än tidigare, eller vad sågs om följande citat som rör den öppna fattigvården under 1930-talet.

"För den öppna fattigvården var kommunen indelad i 13 distrikt och varje ledamot fungerade som distriktsföreståndare. Regeln var att hjälpsökande hade att vända sig till denne då de sökte hjälp. Distrikten var av varierande storlek, det finns exempel på distrikt som kunde ha tredubbel verksamhet jämfört med andra. Under tider med stor arbetslöshet kunde det hända att då en ledamot kom hem från sitt förvärsarbete hade han köket i sin enrumslägenhet fullpackat med folk som sökte hjälp. Det har berättats att han t o m måste krypa in i en garderob för att ta av arbetskläderna för att sedan i det enda rummet ta emot de sökande till sena kvällen. Ledamoten hade behörighet att ge ut tillfällig hjälp av brådsökande natur. I övrigt förekom ett relativt stort antal "fasta" understöd som beslutades av fattigvårdsstyrelsen, som också bestämde om annan hjälp som inte bedömdes som särskilt brådsökande. Av protokoll och andra handlingar synes framgå att ledamöterna arbetade något olika. Även om det förekom vissa normer inom understödsverksamheten så var styrelsen mycket medveten om den individuella behovsprövningens principer. Framställningar från De arbetslösas förening om generella bidrag till hyra och bränsle blev både 1932 och 1933 avslagna med hänvisning till den individuella prövningen".

Välfärd i sol och skugga är en bok som visar att det går, och att det även är nödvändigt, att dokumentera den kommunala socialvårdens utveckling. Det kan måhända bli svårt att nå samma fina resultat som Nils Thuvander, men nog borde några fler våga sig på utmaningen att skildra sin kommuns utveckling från fattigvård till socialtjänst.